

פרק שני

קראו את הטקסטים וענו על השאלות שבעמודים הבאים:

אזור הנגב

הנגב הוא אזור גאוגרפי הנמצא בחלק הדרומי של ארץ ישראל, וצורתו כצורת משולש. זהו חבל ארץ מדברי וצחיח ברובו, בְּשָׁל כמות הגשם המועטה היורדת בו. הנחלים בנגב הם ברובם "נחלי אכזב". במהלך הקיץ, וגם ברוב החורף, מים אינם זורמים בנחלים אלה כלל. עם זאת, כשיורד גשם חזק בכמות רבה מאוד עלולים המים בנחלים אלו לזרום במהירות רבה ולגרום לשיטפונות, ובמקרים רבים אף להציף כבישים.

בגלל אופיו המדברי של הנגב, בעלי החיים והצמחייה שבו צריכים להתאים את עצמם ולשרוד בתנאים קשים: מחסור במים, מחסור בֶּצֶל, מחסור במקורות מזון וכן הבדלי טמפרטורה גדולים בין היום ובין הלילה. בשל כך, הצמחייה בנגב דלילה ומפוזרת. לרוב, צבעי הצמחים הם אפור, חום וירקרק. אוכלוסיית בעלי החיים בנגב כוללת יונקים, כגון גמלים, יעלים ושפני סלע, הניזונים בעיקר מצמחים; עופות דורסים, כגון נשרים; וטורפים, כגון שועלים, תנים וזאבים.

כבר בתקופה קדומה פיתחו תושבי הנגב שיטות חקלאות המתאימות לאקלים מדברי, ועד היום חלק מהתושבים מצליחים להתפרנס מחקלאות בזכות שיטות חדשניות.

מדינת ישראל מנסה לעודד התיישבות בנגב. כיום, רוב האוכלוסייה היהודית בנגב מתרכזת בערים הגדולות, כגון באר שבע ואילת, וכן בעיירות, בקיבוצים ובמושבים.

בתנ"ך המילה **נגב** משמשת גם לציון כיוון **דרום**: "וְהָאֶמְרָאֵל-אֲבָרָם אַחֲרֵי הַפָּרָד-לוֹט מַעְמֹו שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אַתָּה שָׂם צִפְנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְנִמָּה" (בראשית, פרק יג, פסוק יד).

יש המפרשים את המילה **נגב** מלשון **ניגוב**, כלומר: ארץ "מנוגבת", יְבֵשָׁה, וזאת משום שאזור הנגב הוא צחיח ויבש ויורדים בו מעט גשמים (על פי: ויקימילון).

בן-גוריון בשִׁדָּה בּוֹקֶר

דוד בן-גוריון, ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל, נולד בתרמ"ז, 1886 ונפטר בתשל"ד, 1973. לאחר הקמת מדינת ישראל תמך דוד בן-גוריון בפיתוח הנגב, ואכן הוקמו בו יישובים רבים.

בתשי"ד, סוף 1953, לאחר כארבע שנים שבהן היה ראש הממשלה ושר הביטחון, התפטר מתפקידו ועבר לגור בשִׁדָּה בּוֹקֶר שבנגב. הוא האמין בעתידו של הנגב ורצה למשוך צעירים רבים להתיישב שם.

קטע מתוך מכתבו של בן-גוריון

שִׁדָּה בּוֹקֶר ח' בשבט תשי"ד; 12.1.1954

אֵלֶּזֶס בִּקְיָאָל אַפִּיקִים

ברצון אעשה כרצונכם ואכתוב לכם סדר יומי הרגיל בשִׁדָּה בּוֹקֶר.

אנו קמים בשש בבוקר בערך, בשבע אוכלים במטבח המשותף ארוחת בוקר, שיש בו תמיד ביצה אחת מלול המשק. שאר המאכלים ברובם מובאים מהחוץ, כי רק באביב יש פה קצת ירקות מתוצרת המקום.

בעונה זו אני חורש השדות הנמצאים במורדי ההרים ושפגו מי גשמים. אני עובד בשדה רק ארבע שעות, שאר החברים עובדים כל היום. בצהריים אני שב הביתה, ושוב אוכלים במטבח המשותף. אחרי הצהריים אני קורא בספרים החביבים עליי, וכמעט כל הערב אני עסוק במתן תשובות למכתבים. הרבה מכתבים באים מילדים, ולהם אני עונה ראשונה.

חברכם, דוד בן-גוריון

טיול אופניים בנגב

לאוהבי טבע מומלץ טיול אופניים בנגב בכל ליל ירח מלא.

המסלול:

יציאה מאזור שִׁדָּה בּוֹקֶר בשקיעה, וסיום בחצות הלילה.

למעוניינים – ניתן לשכור אופניים וקסדה.

המשתתפים יקבלו מפה וחוברת הסבר על המסלול.

מחיר למבוגר: 15 ש"ח

מחיר לילד: 8 ש"ח

טלפון לפרטים נוספים: 08-667854

השאלות

1. הנגב מדברי וצחיח בגלל:
 - א. צורתו המשולשת של האזור
 - ב. כמות קטנה של גשמים באזור
 - ג. שיטפונות רבים באזור
 - ד. נחלי האכזב באזור

2. כתבו שמות של שני יישובים בנגב המוזכרים בקטע "אזור הנגב" וגם מופיעים במפה.

1. _____

2. _____

3. מה אפשר ללמוד ממכתבו של בן-גוריון לילדים בקיבוץ אפיקים על חיי המתיישבים בקיבוץ שִׁדָּה בּוֹקֵר שבנגב?

א. _____
 ב. _____

4. באילו טקסטים מופיע מידע על ההתיישבות בנגב? ציינו את שמות הטקסטים.

1. _____
 2. _____

5. האם הייתם ממליצים לילדים לבקר בנגב? כתבו את החלטתכם ונמקו אותה על פי הקטעים שקראתם.

6. השלימו את המשפטים:

מהקטע "בן-גוריון בשִׁדָּה בּוֹקֵר" אפשר ללמוד על בן-גוריון

 מהקטע "קטע ממכתבו של בן-גוריון" אפשר ללמוד על בן-גוריון

בְּכִתְבְּתְּכֶם הִקְפִּידוּ
על הניסוח, על סִימְנֵי
הפיסוק, על כְּתִיב נְכוֹן
וְעַל כְּתִב יָד בְּרוּר

7. התאימו לכל תיאור את הקושי שאתו מתמודדים הצמחים ובעלי החיים בנגב.

תיאור	הקושי
דוגמה: בגוף הגמל ישנה דבשת שֶׁבָּהּ הוא אוגר שומן.	מחסור במזון
שפני הסלע מסתתרים במשך היום במחילות ועם רדת הערב הם יוצאים לחפש מזון.	
פרח בשם יֶחֱנוֹק הַמְדָּבָר צומח ליד גדות נחלים ומעיינות בנגב.	

8. סמנו **רק** משפט אחד שבו מתאים לשבץ את המילה ה**תיישבות**.
- המורה מעודדת את _____ התלמידים בכיסאותיהם.
 - הממשלה בישראל מעודדת _____ גם בגליל.
 - בנגב יש _____ רבה של בעלי חיים וצמחייה.
 - במגרש החנייה ראינו _____ של מכוניות חדשות.

9. פירוש המילה **אכזבה** הוא: "תחושה של עצב ותסכול בעקבות תקוות שלא התגשמו". מדוע לדעתכם נקראים הנחלים בנגב **נחלי אכזב**?

10. איזה קטע מבין כל הטקסטים שקראתם עניין אתכם ביותר? נמקו את תשובתכם.
